

НЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

ГОДИШЕН ДОКЛАД

2024

НЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

ЗА ИНИЦИАТИВА ЗА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“ е неправителствена организация, регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел през 2006 г.

Целите на организацията включват насърчаване на включването на ромите в обществения живот чрез овластяване на общността да се самоорганизира и да участва в инициативи за промени в политиките, насочени към осигуряване на обществено участие и равни права. СНЦ „Инициатива за равни възможности“ работи в полза на демократични правни реформи и равнопоставена интеграция на ромското малцинство в страната. Работата на организацията се осъществява чрез използване на инструментите на закона, инициране и осигуряване на представителство по стратегически съдебни дела и застъпничество за подобряване на вътрешната правна рамка в съответствие със стандартите на Европейската общност.

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Върховен орган на СНЦ „Инициатива за равни възможности“ е Общото събрание, обединяващо граждански активисти. Организацията се ръководи от Председателски съвет в състав от трима души.

Организационната структура включва Правен отдел, Отдел „Образование, културни и социални дейности“ и Младежка доброволческа секция. Екипът включва програмни координатори, експерти, общностни работници и доброволци. Членовете на екипа изпълняват дейности по проектите, иницирани от организацията и се стараят да работят в сътрудничество с бенефициентите така, че дейностите по проектите да отразява нуждите и приоритетите на общността.

Организацията има изградена партньорска мрежа, която включва сродни организации, работещи както на местно, така и на национално ниво, в области, в които и СНЦ „Инициатива за равни възможности“ е активно.

СНЦ
„ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ“

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

ЧЛЕНСТВА

СНЦ „Инициатива за равни възможности“ е член и съ-основател на неформалната гражданска коалиция „Интелект“, обединяваща водещи ромски и проромски организации и експерти с цел национално застъпничество и съдействие към законодателния процес в областта на социалните, образователни, жилищни и други релевантни въпроси.

Сдружението е член и на застъпническата мрежа „С грижа от 0 до 3“, която обединява 11 граждански организации, под техническото ръководство на Фондация „Тръст за социална алтернатива“, развиващи дейности в няколко направления, насочени към подобряване на благосъстоянието на децата. Във фокуса на мрежата е грижата за пълноценно ранно детско развитие, като дейностите включват застъпничество за законодателни промени, създаване и пробирание на модели за пълноценно хранене, повишаване на родителски капацитет на родители на малки деца и общо подобряване на благосъстоянието на младите семейства.

МИСИЯ НА СНЦ „ИНИЦИАТИВА ЗА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ“

Мисията на СНЦ „Инициатива за равни възможности“ е да насърчава равнопоставеността на ромите. Сдружението работи в подкрепа на демократичните правни реформи в страната и интеграцията на ромите, като екипите се стараят да спазват ценности като върховенство на закона, демокрация и плурализъм.

В изпълнение на тази мисия, водещите принципи, към които организацията се придържа при изпълнението на дейностите по проектите си са прозрачност, отчетност, сътрудничество и партньорство.

ОПИТ

За двадесет години СНЦ „Инициатива за равни възможности“ натрупа значителен опит в процеса на включване на ромите, като предоставя постоянна подкрепа и услуги чрез различни проекти в областта на достъпа до правосъдие, човешките права и антидискриминацията, ранното детско развитие, насърчаване на образователни постижения и запазване на ромската култура.

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

ПРОГРАМНИ ДЕЙНОСТИ ПРЕЗ 2024

ПРОЕКТ ПРАВЕН ИНКУБАТОР – ЛАБОРАТОРИЯ ЗА ПРАВНИ ПРЕДПРИЕМАЧИ

Проектът стартира в края на 2019 г., като адаптира американски модел за продължаващо практическо обучение на млади юристи с подкрепата на ментори. Чрез този иновативен проект се създаде първия в Източна Европа Правен инкубатор – инициатива за подпомагане на млади юристи да стартират своя собствена практика. От самото си стартиране, проектът се подкрепя финансово от Фондация „Тръст за социална алтернатива“. От началото на проекта до края на 2024 през обучение са преминали три групи млади юристи, първата от които от 12 участници, а втората и третата – от по 15 участници. В края на 2024 започна формиране на четвърта група участници. Кандидатите за участие в програмата подават заявления, придружени с мотивационни писма, документи, доказващи юридическото им образование и автобиографии. Изборът на участници се прави от специално създадена за целта комисия. В първата група 11 от участниците бяха млади хора от ромски етнически произход, във втората и третата група се постигна баланс в участието на млади юристи от ромски и не-ромски произход. Менторите, които консултират и предоставят практическо обучение на младите юристи, участват активно в продължаващото им практическо обучение. Програмата осигурява и тематични обучения за младите юристи по теми, идентифицирани като важни и необходими за тях. В инкубатора се обучават дипломирани юристи, като се приемат и студенти по право последна година, за които се осигуряват подпомагащи обучения за явяване на изпитите за правоспособност и прием в адвокатска колегия. Приетите в инкубатора студенти се ангажират с включване в дейностите на Младежката програма на СНЦ „Инициатива за равни възможности“. За тях се осигуряват и стипендии, които да подпомогнат фазата на успешно завършване на образованието им.

Популяризирането на програмата се осъществява чрез специално създадена Фейсбук страница, улесняваща комуникацията с участниците и популяризирането на инициативата. През 2024 г. външната комуникация беше активизирана, като се създаде и се поддържа U-Tube канал, в който се публикуват популярни видео материали. Започна и излъчване на подкаст

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

СНЦ
„ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ“

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

„Равни възможности“, в който с участието на младите юристи се изработват епизоди, посветени на различни правни проблеми, които се обсъждат, предоставя се информация и се дават насоки за решения.

През 2024 г. приключи обучителния цикъл на третата група участници в проекта. На 17 февруари 2024 г. се проведе онлайн обучение по Закона за достъп до обществена информация. Обучението се проведе от екипа на Фондация „Програма Достъп до информация. Обучението се записа и публикува на интернет страницата на изпълняващата организация и достъпно на: <https://www.equalopportunities.eu/bg/news/online-obuchenie-zdoi-zapis.html>. Темата се избра включително във връзка с дейности на изпълняващата организация, свързани с искания за достъп до обществена информация по реализацията на други програми, в които СНЦ „Инициатива за равни възможности“ използва активно правната експертиза на участниците в ПИ – 3, както и алумните от ПИ – 1 и ПИ – 2. При реализацията на проект „Защита от дискриминация в онлайн и оф-лайн среда“, реализиран с подкрепата на Европейската комисия и в партньорство с Европейски център за правата на ромите – Брюксел, участниците в Правен инкубатор се включиха активно, както в реализацията на проучвания чрез заявления по ЗДОИ, така и при идентифициране на случаи за стратегическа съдебна защита и подготовка на проекти на иски молби и жалби по Закона за защита от дискриминация. Чрез заявления по ЗДОИ участниците получиха информация от всичките 113 районни съдилища в страната по въпроса за броя на дела, заведени по чл. 162 от Наказателния кодекс. На 24 февруари 2024 г. отново онлайн в платформа зуум се проведе практическо обучение от екипа на Фондация „Програма достъп до информация по темата „Практически съвети при подготовка на заявление по ЗДОИ“. Обучението се записа и е достъпно на интернет страницата на изпълняващата организация: <https://www.equalopportunities.eu/bg/news/online-obuchenie-zdoi-zapis-2.html>.

Участниците проявиха задълбочен интерес към обученията и поставяните им от менторите задачи и работиха активно по тях, като менторите отбелязаха напредъка им в практическо отношение. През 2024 г. трима от участниците избраха да работят с повече от един ментор, като мотивацията им бе да се запознаят отблизо с повече от една правна сфера /тъй като менторите са специализирани в определени сфери на правото/. От обратната връзка, получавана от екипа на проекта от менторите става ясно, че те са

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

доволни от работата на участниците.

През 2024 г. участниците реализираха и няколко кампании за предоставяне на правни консултации на общности с ниски до средни доходи. Кампания София кв. „Христо Ботев“ 1 се проведе на 27 януари 2024 г. със съдействието на пастори от евангелските църкви, които се свързаха с координатора и предложиха организиране на кампания и консултации в квартала, поради множеството правни проблеми на живеещите там. Основно консултациите касаеха процедури за провеждане на обстоятелствени проверки за снабдяване с нотариален акт за собственост на имот, процедури по издаване на удостоверения за търпимост на незаконно изградени постройки, семейно-правни въпроси и въпроси, свързани с административни проблеми, на първо място – със затруднения за издаване на документ за самоличност поради липса на регистрация по постоянен адрес. Проведе се и Кампания София, кв. „Христо Ботев“ 2 - на 3 февруари 2024 г., поради породения от първата кампания в квартала интерес към консултации, извършвани от юристи в Правен инкубатор. Кампанията отново се реализира със съдействието на пастори от евангелски църкви, като присъстващите граждани изложиха правни проблеми и бяха консултирани от участниците. Участниците предоставиха и контактна информация, за да могат да осъществяват консултации и в бъдеще. Третата проведена кампания беше Кампания Лом, в рамките на която Програма Правен инкубатор беше представена на 8 февруари 2024 г., със съдействието на фондация Рома Лом. В рамките на кампанията информация за основни човешки права и граждански задължения беше представена в две училища в града: Професионална гимназия по производствени технологии и 2-ро ОУ „Константин Фотинов“. Учениците зададоха допълнителни въпроси и коментираха теми от интерес за тях. Програмата беше представена и пред представители на институциите в града на среща, организирана от екипа на Фондация „Рома-Лом“. Екипът на Правен инкубатор консултира индивидуални правни въпроси в рамките на кампанията. На 10 февруари 2024 г. се проведе Кампания Буковлък. Участниците организираха и проведоха среща и безплатни правни консултации с юристи и адвокат от Правен инкубатор с местната общност в с. Буковлък. И сред тази общност основен правен въпрос се оказа придобиването на стабилен статут на домовете им, построени без строителни книжа. Срещата и консултациите се състояха със съдействието на кмета, който се познава проблемите на

общността си, както и опитва да търси разрешение. Последната проведе кампания беше Кампания Ихтиман – проведена на 28 февруари 2024 г. Кампанията се организира по молба и със съдействието на Националната мрежа на здравните медиатори, поради множество правни проблеми на ромската общност в град Ихтиман, които гражданите отнасят към здравните си медиатори, а те от своя страна не могат да им съдействат. Основни правни въпроси които бяха обсъждани са свързани с административни пречки за получаване на майчинство и детски надбавки от младите майки, поради проблеми, свързани с адресните им регистрации, трудова заетост на бащите на децата и непълнолетие на част от майките.

Продължи и извършването на индивидуални консултации, освен по време на кампании и с помощта на менторите.

През 2024 г. приключи успешно обучението на третата група участници – млади юристи. Извършена беше финална оценка на нуждите на участниците и събиране на предложения за развитие на програмата, чрез онлайн анкета, изпратена до участниците във всички групи на Правен инкубатор. Анкетата се проведе през онлайн платформа, като зададените въпроси бяха насочени към получаване на обратна връзка, оценка на ползите от участието в обученията на проекта, работата с ментор, перспективи за професионално развитие, мотивация за продължаващо участие в проекта и поставяне на основите на мрежа на успешно завършилите проекта участници. От анализирана информация може да се обобщи, че проекта, неговите цели, дейности са адекватно програмирани и отговарят на нуждите на целевата група. Взаимодействието на участниците с менторите им е оценено, като оценката е изключително позитивна. Общото впечатление от съвместната им работа е отлично, като повече от половината от тях споделят, че продължават да поддържат контакт със своя ментор и след приключване на участието си в проекта. Що се отнася до направените предложения от участниците в Правния инкубатор, обратната връзка е изключително полезна и насочваща вниманието към конкретни теми, като определено практическите занимания имат превес над теоретичната подготовка и ясно изразен фокус към разширяване на обхвата на предлаганите до момента обучения. Участниците са отговорили предимно положително на идеята за бъдещо участие в инициативи на Правния инкубатор, насочени към уязвими общности. Що се отнася до устойчивостта на проекта, участниците смятат, че са необходими повече усилия за включване и организиране на

СНЦ
„ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ“

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

събития/дейности с международен характер, и/или участие в програми за обмен с други държави, както и възможности за последващо кариерно развитие, стажуване и подкрепа при намиране на заетост, и не на последно място като се фасилитира активната връзка между участниците от различните кохорти.

ПРАВНА ПРОГРАМА

Правната програма на СНЦ „Инициатива за равни възможности“ работи от самото създаване на организацията. В предишни години програмата се подкрепяше от Фондация „Отворено общество“ и британската благотворителна организация Зигрид Раузинг Тръст. През 2024 г. програмата продължи работата си, като активно идентифицираше финансиране по различни проекти.

Основната цел на програмата е да осигурява правни консултации и правно представителство в случаи на нарушени основни човешки права, както и да анализира резултатите от съдебната си практика и ги използва за подготовка на предложения за законодателни промени, които да приведат вътрешното ни законодателство в съгласие с модерните стандарти за защита на правата на човека. Застъпническите дейности в полза на изработените предложения са основна част от задачите на програмата.

През 2024 г. екипът продължи да консултира ромски общности в различни населени места, като продължи да фокусира усилията си върху предотвратяване на принудително изселване и защита срещу реч на омразата и етнически мотивирани престъпления. През 2024 г. са образувани 32 нови съдебни дела, като екипът продължава да работи по висящи производства. Проведени са общо 432 индивидуални правни консултации на лица от ромски произход.

ПРОГРАМА „С ГРИЖА ОТ 0 ДО 3“

СНЦ „Инициатива за равни възможности“ участва в програмата We Care на Фондация „Тръст за социална алтернатива“, обединяваща мрежа от организации, работещи по темата за ранно детско развитие. СНЦ „Инициатива за равни възможности“ и останалите организации – участници в мрежата се включват в тематични обучения, организирани от Фондация „Тръст за социална алтернатива“ и разработват застъпнически проекти, Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

които се реализират с финансовата подкрепа на „Тръст за социална алтернатива.

През 2024 г. стартира нов проект на мрежата „Мрежа С грижа от 0 до 3: Превенция на разделянето на семейства“. Проектът е подкрепен от Фонд „Мечтата на Таня“ и работи по няколко застъпнически инициативи. Инициативата, която ръководи СНЦ „Инициатива за равни възможности“ е насочена към улесняване на регистрациите по постоянен и настоящ адрес и издаване на документи за самоличност. Проблемът беше избран, след като в предишната година се установи, че повече от 75 000 българи на територията на страната нямат документи за самоличност поради затруднения да бъдат регистрирани по постоянен адрес. Застъпническите усилия на мрежата, под ръководството на СНЦ „Инициатива за равни възможности“ включиха работа по предложения за промени в Закона за гражданската регистрация. Тези усилия бяха финализирани успешно през месец октомври 2024 г., когато се приеха изменения и допълнения в закона, позволяващи регистрация на служебен адрес за гражданите, които не могат да бъдат регистрирани на адреса, който обитават, поради това, че не могат да представят необходимите документи за собственост на имотите си.

След приемането на измененията в закона беше стартирана поредица от 20 планирани обучения, които да запознаят теренни работници, здравни медиатори и общинска администрация с новите моменти в закона. Планирани са и се провеждат и срещи на екипа по общини, с цел обсъждане с общинската администрация на най-честите проблеми, свързани с регистрацията по постоянен и настоящ адрес.

ПРОЕКТ БОРБА С ОНЛАЙН И ОФЛАЙ РЕЧТА НА ОМРАЗТА

През 2024 г. СНЦ „Инициатива за равни възможности“ приключи успешно работа по инициатива за противодействие на словото на омраза в онлайн и офлайн среда срещу роми. Инициативата се осъществяваше в рамките на проект, в който водеща организация беше Европейският Център по Правата на Ромите (ЕЦПР), в сътрудничество с партньорски организации от Словакия и Румъния. Проектът ангажира доброволци от различен етнически произход, които да наблюдават и докладват случаи на реч на омраза. Инициативата на ЕЦПР, се изпълнява с финансовата подкрепа на

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

Европейския съюз за директно противодействие и правна защита на жертви на враждебна реч в България, Словакия, и Румъния.

Целите на проекта включваха да се увеличи броят на ромите, подаващи официални жалби и предприемащи съдебни действия, в случаите, в които са жертви на дискриминация; да повиши осведомеността за правата сред ромските общности; да адресира речта на омразата срещу ромите и престъпленията от омраза чрез мониторинг, докладване и подаване на жалби по отношение на лица, медийни и новинарски платформи, които разпространяват расистко съдържание както офлайн, така и онлайн; да се намали броя на ромите, жертви на дискриминация и се възстанови доверието на общността в институциите чрез подобряване на достъпа до правосъдие.

По програмата през 2024 г. се работи по инициирани 5 стратегически съдебни случая, с цел противодействие на дискриминацията в онлайн и офлайн пространството.

ПРОЕКТ УСИЛИЯ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ И ПОДКРЕПА НА РОМИТЕ

Проектът е партньорски, съвместен проект на сдружение "Инициатива за равни възможности", с водеща организация Европейски Център по Правата на Ромите, и изпълняван с финансовата подкрепа а Европейския съюз, Европейска комисия, Генерална дирекция „Правосъдие и потребители“, в партньорство с неправителствени организации от Сърбия, Италия, Албания и Румъния. Основната цел на проекта е преодоляване на многобройните и пресичащи се форми на дискриминация, които засягат най-голямото и най-изключеното етническо малцинство в Европа - ромите, чиято уязвимост се засилва от комбинацията от дълбоко вкоренени структурен расизъм и дискриминация, крайна бедност и материални лишения. По-конкретно, проектът се фокусира върху борбата с антициганизма - целенасочена форма на расизъм, която твърде дълго е подкопавала социалното и икономическото развитие на ромите.

По проекта работят доброволци, които се обучават да идентифицират случаи на реч на омразата в онлайн пространството, както и се предоставят

Сдружение с нестопанска цел „Инициатива за равни възможности“

www.equaopportunities.eu

правни консултации по проблеми, свързани с твърдяна дискриминация на основа етнически произход.

ПРОЕКТ ПОДОБРЯВАНЕ НА ПОЛОЖЕНИЕТО НА РОМСКИТЕ ДЕЦА В ИНСТИТУЦИОНАЛНА ГРИЖА

В сътрудничество с Европейски център за правата на ромите СНЦ „Инициатива за равни възможности“ работи по проект „Подобряване на положението на ромските деца, които живеят в институции в България“, подкрепен от Фонд „Мечтата на Таня“. Организацията работи по този проект с цел да адресира проблема, свързан със свръхпредставянето на ромски деца в държавни институции, който е значим социален проблем, включен в редица изследвания на Европейския Център по Правата на ромите и потвърден от независими изследвания. Въпреки усилията, насочени към деинституционализация в България, процесът не успява да отговори на очакванията.

Извърши се изследване от екип от социолози, резултатите от което показаха, че е трудно да се установи точният брой на ромските деца в институционални, държавни и институции за алтернативна грижа, тъй като властите твърдят, че не събират данни по етническа принадлежност. Оказа се, че при липса на ясна статистическа информация, броят на ромските деца, отделени от техните биологични семейства и настанени в институционални, държавни и институции за алтернативна грижа, може да бъде оценен само от информация, събрана от социални работници, обществени медиатори и неправителствени организации, работещи в областта на правата на децата. Въпреки че съществуващите изследвания до известна степен предлагат потенциални причини за това, обхватът на проекта включваше да намери по-задълбочена информация, която да обоснове необходимите действия за адекватно справяне с проблемите в България, и да очертае препоръки и предложи политики за превенция на разделянето на деца от техните семейства, като събере доказателства за нарушения на човешки права и ги приложи в широка информационна и застъпническа кампания.

В рамките на проекта бяха инициирани и съдебни дела, чрез които се предоставя правна помощ при случаи на деца, изведени от семействата си в

СНЦ
„ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ“

Гр. София, ул. „313-та“, equal_opportunities@abv.bg

институционална грижа, както и адресирането на общи проблеми, свързани с подобряване на финансовото положение на семействата – една от основните причини за извеждане на деца.

МЛАДЕЖКА ПРОГРАМА

СНЦ „Инициатива за равни възможности“ работи с мрежа от младежи-доброволци, които подкрепят нашите дейности и организират собствени инициативи. През 2024 г. младежите бяха домакини на двуседмична международна младежка среща в България, организирана по програма Еразъм с водеща организация European Play Work Association.

ПРОЕКТ НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО В БЕДНИ КВАРТАЛИ В СОФИЯ

Организацията участва в изпълнението на този проект с водеща организация Фондация Тръст за социална алтернатива и с финансиране, предоставено от водещата организация.

В рамките на проекта екипът участва в информационна кампания, насочена към начини за намаляване на замърсяването на въздуха в кв. „Факултета“ в София и представи резултати от изследване на законодателната рамка, свързана с използване на екологични отоплителни уреди и социална подкрепа за използване на екологично отопление, като представи и препоръки за подобряване на нормативната уредба.